

„Soča“ izhaja vsak potek in velja po pošti prejemanja ali v Gorici na doma pošiljana:

Vse leto 4.40
Pol leta 2.20
Četrt leta 1.10

Pri oznanilih in tako tudi pri „Znanicah“ se plačuje za navadno tristoletno vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „

Za večje širke po prostoru

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 8 kr. v tobakarnicah na starem trgu in v nanski ulici in pri opravniku v prodajalnici G. Likarja v semeniških ulicah h. št. 10.

Dopisi in naročnina naj se pošlje opravištvu „Soča“ Via Seminario št. 10.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcom in drugim nepremožnjim se naročnina zniža, ako se oglase pri opravištvu.

Goriško in Gorica.

Glavno mesto vsake dežele je navadno in mora biti ogledalo cele dežele; kazati mora pravo njeno podoba v vsakem obziru, posebno pa še v narodnostnem. Ako mesto nima te lastnosti, potem tudi ni pravo glavno mesto.

Kakó pa je z našim in drugih slovanskih dežel glavnim mestom? — ali nam kažejo pravo podobo dežele?

Pred nekaj leti bi bili morali odgovoriti skoro splošno z ne, kajti Ljubljana, Praga, Brno, Trst, Gorica, (Maribor, Celje) itd. so bila povsem v rokah Nemcev in nemčurjev, ali Lahov in lahovov, če tudi so Primorsko, Kranjsko, Češko in južni Štajar v večini slovanske dežele.

Doslej ste odkrili pravo lice Praga in Ljubljana, kajti zdaj nam kažejo kot verno ogledalo pravo podobo v večini slovanske češke in kranjske dežele.

Kedaj dospajo druge dežele s slovansko večino do glavnega mesta, da bodo isto kazalo pravo podobo? —

Na Goriškem živé v večini Slovenci, a glavno mesto naše — Gorica — vpije, da je italijanska! Vsako malenkost, koja bi spominjala na slovenske ustanovitelje mesta, mora se zatreti do korenine.

Gorica je tudi popolnoma na slovenskih tleh, kar spriduje povsem slovenska okolica od vseh štirih vetrov. Ustanovitelji Gorice so bili Slovenci, kar nam spriduje njeno povsem slovansko ime, katero ostane slovansko, naj ga kdo pači, kakor hoče.

Prekrstili in poitalijančili so mestni očetje vse trge, ulice, da vse kote mesta goriškega; a imenu mesta niso mogli in tudi ne bodo mogli dati še imena kacega modernega italijanskega proroka — a la Garibaldi.

Različni so uzroki, da so mesta (posebno glavna mesta dežel) druge narodnosti nega dežela sama, da imajo mnoga mesta na Slovenskem in Slovanskem tuj značaj ter nam kažejo podobo, koja ni izraz pravih deželanov.

Slovenci, kakor Slovani v obče, bili so in so še po največ poljedelski narod. Za obrtnijo in trgovino brigali so se le toliko, kolikor jim je bilo treba za najnujnejše potrebe; imeli so domačih obrtnikov, rokodelcev in trgovcev za lastne potrebe dovolj, ostali svet jim ni bil mar. Tuji, Nemci in Lah, naši sosedje so našim slovanskim prednikom radi ponujali svoje ali svojih sosedov izdelke; gotovo v lastni dobiček. In ker Slovani niso bili vsemu no-

vemu nasprotniki in so je tujcem kazal lep dobiček, začeli so se naseljevati med nas.

To je bil pričetek potujčevanju naših mest in trgov. Pa tudi grajščaki in veliki posestniki bili so v večem tujci, kajti odkar so Nemci podjarmili Slovence, zginjevale so slovenske boljše družine. Slovenski velmožje so se morali pokoriti ali v ječah po italijanskih mestih ali pa po luknjah nemških gradov. Ako so tujci, polastivši se naših dežel, pustili še koje mirne naše volmože — velike posestnike — gledali so uže tuji gospodje, da so se jih iznebili, če ne za drugo, vže radi lepega in obilnega njih posestva.

Ti grajščaki in veliki posestniki pa so si dovažali seboj raznih potrebščin, med tim tudi raznih rokodelcev, katere so nastavili ali v gradu, na posestvu svojem ali pa kje med podložnimi slovenskimi kmeli, da so opravljajoč rokodelski posel bili tudi ovaduhi.

Polagoma so nastale cele rotovine in iz njih vasi, trgi in mesta. Slovenske mladenče so rabili ti tuji mojstri kot pomagajoče, učence; ti postali so s časom tudi mojstri, a ne več kot Slovenci, ampak z rokodelstvom navzeli so se tudi mojstrovega jezika in duha. Postali so izrodice. Tako se godi v velikej meri še dandanes posebno v Gorici in Trstu, Celji in Mariboru. Večina v teh mestih je slovenska ali slovenskega pokolenja, a ne zavedo se svoje narodnosti ali pa so uže popolnoma potujčeni in kot taki so še tudi nasprotniki slovenski.

Petujčevanju položila je močno cokoljo vzbujena narodna zavest, katera je uže vrnila Slovincem Ljubljano in vsa mesteca in trge na Kranjskem in Hrvtom v Istri. Puzin in več drugih mestec. Na Goriškem ne dela Slovincem noben kraj sramote, ko Gorica sama. Ako bi se zavedali svoje narodnosti kot Slovenci vsi trgovci, obrtniki (rokodelci) in razni delavci in pomagaleci, pokazalo bi naše mesto kmalu vse drugo lice — tako lice, na kojem bi se videlo, da smo Slovenci na Goriškem v večini.

V izgled naj nam bodo bratje naši, vrli Čehi, kateri ne le doma, ampak celo na Dunaji glasno pričajo, da so Čehi-Slovani. Ne le češki trgovci in veliki obrtniki, ampak tudi navadni rokodelci se zavedajo, da so Slovani in spoznavajo svojo narodnost in góje svoj jezik na Dunaji, katerega smatrajo Nemci za eminentno nemški. Brez strahu so Čehi stopili celo na volilno barišče na Dunaji ter — čujte Slovenci v Gorici! — spravili v Dunajskega mesta starešinstvo par čeških poslancev!

Slovenci v Gorici smo prvič letos poskusili spraviti v mestni zastop tudi onega Slovence. Poskus se sicer ni vsponesel do zmage, a pokazal je, da s časom bude šlo. Trgovci in rokodelci naši se večinoma ali ne zavedajo ali pa sramujejo svojega slovenskega jezika. Mnogi že prvi dan rajši lajsajo furlanščino, nego svojo materno besedo. Posebno pridne in v tem oziru nam v sramoto so naše dekletke.

Kaj družega bude rešilo Slovence tujega jarma, če ne narodna zavest? To moramo gojiti, naj pravijo oni apostoli kar hočejo, kojim je narodnost smrten greh. Kedar bo med Slovenci narodnost prav vskipela, bomo kmalu rešeni sedanjih stisec. — V to Bog pomoz!

Govor poslanca Kluna

v državnem zboru, dne 1. maja 1888.

Kranjski deželni zbor bo že vedel upreti se proti temu novemu nasilstvu naučne uprave in zagovarjati svojo budgetarno pravico. (Dobro! Dobro! na desnici.) Ako Nj, ekacelencija na vsak način hoče i-meti to šolo, naj jo vzame v naučno upravo, ako hoče visoka zbornica dovoliti te troške, ali naj jo plača iz svojega pavšala (Veslost na desnici), ali pa naj se obrne do nemškega „Schulvereina“, ki mu bo iz hvaležnosti tudi to šolo sprejel pod svoja varna krila.

Visoka naučna uprava ri tako odločna, ako mora kaj storiti za slovensko ljudstvo. (Prav res! na desnici). Nerešene so ostale resolucije gledé srednjih šol in tudi druge potrjene od visoke zbornice gledé učiteljskih pripravnih, ki priporočajo vladi, naj se bolj ozira na slovenščino kot poučni jezik na onih šolah, ki vzgajajo učitelje in učiteljice za slovenske ljudske šole, akoravno je v teh resolucijah dovolj skrbljivo za nemški jezik.

Enako se godi tudi drugod. Štajerski deželni šolski svet je izdal mnogo ukazov, ki jimajo namea, popolnoma izpodriniti slovenske šole na južnem Štajerskem in tako tudi prebivalstvo. Več občin, krajnih in okrajnih šolskih svetov je vložilo pritožbe pri naučnem ministerstvu proti ukazom deželnega šolskega sveta; akoravno so bile te pritožbe vložene pred letom, odgovorila je naučna uprava še-le na jedno, in sicer, to moram priznati, v smislu posilcev, ker je visoka naučna uprava razveljavila naredbo štajerskega deželnega šolskega sveta, ki je hotel nemški poučni jezik

LISTEK.

ŠKRAT.

(Češki spisal Jos. Jungmann; preložil Rozinski).

— Misliboru sam škrat pomaga, mila moja botrica, — zaupala je polglasno Sobjena svojej sosedji Nedelici, ko sta s cerkve gredé šle mimo Misliborjevega krasnega doma. — Onidan je teta Zorka videla na svoje oči, kakó je ognjen zmaj priletel po zraku kakor blisk ter vzletel na dvorišče njegovo.

— Zares, to je škrat, — pritrčila je Nedeljca poznamenujé se s križem na čelu. Lehko zida hiše in gradi vrte; ali, oprosti mi gospod Bog, ne hotela bi spati pod to streho niti jesti jabelk iz tega sadovnjaka.

— V nevarnosti je tu duša njegova, — izpregovoril zopet botra Sobjena. — Vsega ima v obilnosti, kakor bi mu privlekel plaz. Le poglejte samó njegovo živino, konje, krave ali ovce, vse je čedalje lepše in debelejše. Z žitom letos ne vé kam; žitnica in podstrešje sta že napolnjena, a poleg tega je še visok stog. Pravijo, da tiči vedno v kujigah in da vé že naprej, kaj se ima zgoditi. Draga moja botrica, on vam reče: dež bude, — in gotovo dež v jedni uri; on vam reče: jasno bude in zjasni se kakor ribje oko.

— Tu ne gré vse po pravej poti, — določila je Nedeljca — zares, gotovo mu pomaga škrat.

Mislibor ima škrata! šlo je po vsem sosedstvu, kakor bi udaril ob zvon. Tam je zakladov, da je strah in groza, pridavali so mnogi, ne brez tajne zavisti. Nekateri so se bali takó blizega sosedstva z duhom nečistim in tisti, ki sprva niso verovali povesti o škratu, strmeli so sedaj ter omahovali v dvomljivosti. Kdor je v prvih osmih dneh šel krog Misliborjevega doma, bližal se mu je plašno na kakih deset korakov; s plašnim očesom strmél je na zeleno pobarvana vrata, na snežna velika okna ali na streho, krito z opekami; mraz pa je pretresel vsakega, kdor se je na samem srečal z Misliborjem. Zeló pa so se čudili, ker se mu obraz ni izpremonil kar nič, kakor tudi ne barva, ki je kazala neko čilost in prijazno veselost. Zdolo se jim je, da bi vsakdo, ki občuje z zlimi duhovi, moral kazati ž na obličji nekaj strašnega, nekaj peklonskega. — Je-li pa morebiti to dobri duh, ta škratov — šinilo je v glavo prvič sosedu Luki — ki no škoduje nikomur ter izvoljence svoje le z zakladi obsipa! — in osvrčel se je takó, da se je približal hiši, v katero je celo po kratkem premisleku ustopil. Sam sebi je bil všeč v latej svojej srečnosti in vsposodbujala ga je radovednost, da bi na svoje oči videl vsaj one zaklade, o katerih je slišal govoriti, čeprav ne tudi duhá samega; dà, nekaka nada prešinila mu je dušo, kakor blisk, da bi utegnil morebiti tudi on biti takó. Ali nič-ar ni nikjér; kar

je videl drugekrati, videl je tudi danes; prostrano dvorišče na štiri vogle, okoli tega gospodarska poslopja, hleve, skedenj, senk in pozneje dozidano bivališče, primerno za kmeta in še imenitnejše ljudi; vse je v redu. In domačinci? Le-ti, takó si je mislil, davši slovo vsakemu delu, sedeli bodo s prekrižanimi rokami in imeli jedino skrb — da ogledujejo zaklade. Todá vsi, kakor po navadi, gospodijaja, družina, otroci, vsi so pri svojem običajnem poslu in delavnosti. In ko je takó z glavo kima je nemo razvedel svoje začudenje, pograbi ga nekdo za ramo in kakor iz sna probujen zagleda pred seboj — Mislibora.

— Pozdravljam vas, sosed Luka! Kaj ste tako bojazljiv, kakor da smo si tuji? Sosedje morajo biti zaupljivi med sabo. Vzajemno moramo nositi dobro in zlo. Sosed je za sosedu dolžan tudi v ogenj iti, kakor pravijo. Sosed je ravno toliko, kolikor prijatelj; da, boljši je bližnji sosed, kakor daljni prijatelj. Kaj bi pa radi?

— Jaz, zajorlja razburjeni Luka, jaz sem — jaz bi — ne jezite se — slišal sem —

Nekaj o škratu pa o zakladih; ni li tako? dokončal je Mislibor.

— Res je tako, odvrne Luka.

Na vse pozorni Mislibor izvedel je že bil, kaj govoričijo po vasi in posvetovavši se z vrlim duhovnikom iste duhovnije, kateremu je mnogo zaupal, kakor modri modremu, veselil se je, ker se mu je ponudila tako lepa priložnost, da se opraviši pri

vpeljati že v drugem razredu, in razsodila, da ostane na ljudski šoli v Smarjki poučni jezik slovenski, in da se v nemščini poučujejo le tisti otroci, ki se za to oglašajo.

In to je edina svetla pika, ki nam brli z oblačnega neba naučne uprave. (Veselosť na desnici.)

Pa tudi ta odlok ni posebnega pomena, ako pomislimo, da velja le za ta slučaj in nima veljave ministerialnega ukaza, ki bi veljal kot vodilo za vse deželna šolska oblastva. Če pomislimo, da je rekel danes Nj. ekscelencija, da sicer načeloma prizna materini jezik kot opravičen poučen predmet, pa pristavil, da se bo po teh načelih ravnal v vseh slučajih, kjer se bodo oglašili s pritožbami, potem tudi od te obljube gospoda naučnega ministra ne moremo ničesa pričakovati; narodi bi si morali iskati pri ministerstvu svojih pravic le s pritožbami, katere pa jako počasi rešuje, ker se prej vrše vsakovrstna preiskavanja, ki navadno nimajo ugodnega vspeka.

Tako je v Trstu 1429 v mestu stanujočih slovenskih starišev že dne 20. marca 1883 (Čujte! na desnici.) vložilo pri mestnem zastopu prošnjo za slovensko šolo; enako prošnjo je vložilo politično društvo „Edinost“. Mestni zbor tržaški je potreboval poldruge leto (Čujte! na desnici.) da je o tej opravičeni zahtevi alovenskega prebivalstva prešel na danvni red, kakor je razvidno iz njegovega dopisa z dne 15. decembra 1884, št. 33.056. Politiško društvo „Edinost“ se je pričelo proti tej naredbi pri cesarskem namestništvu v Trstu, in to je potrebovalo dve leti in pol (Čujte! Čujte! na desnici.), da je zavrnilo to pritožbo s dopisom z dne 5. julija 1887.

Predsednik društva „Edinost“ se je obrnil že dne 6. avgusta 1887 na visoko naučno upravo, a še do danes ni dobil odgovora (Čujte! na desnici.), tako da je moral slovenski zastopnik tržaškega mesta v včerajšnji seji o tem interpelovati gospoda naučnega ministra.

Gospod poslanec mesta Prage je včeraj opomnil, da Čehi ne morejo več lahko postati dvojni svetniki, temveč le še vratarji ali uradni slugi.

V Trstu pa, gospóda moja, Slovenci in Italijani že več ne bodo mogli biti učitelji. V Trstu namreč imamo šolskega nadzornika, ki ne zna jezika učencev, kakor je včeraj nekdo rekel o nadzornikih v severnih deželah. Dočični šolski nadzornik ni le po rodu, temveč tudi po mišljenju Nemeč in je nedavno pretil, da za ljudske šole v Trstu, za italijanske in slovenske, ne bo imenovan drug učitelj, kakor nemški. (Čujte! Čujte! na desnici.)

S tem bi bil torej prvi korak storjen za oni veliko-nemški program, ki ga je včeraj tako krepko razvijal prihodnji gospod naučni minister, poslanec baron Dumreicher. (Veselosť na desnici.)

Lansko leto sem dokazoval potrebo postave za ljudske šole v Trstu, toda zastoj; visoka naučna uprava je imela gotovo preveč posla s srednjimi šolami, ki jih je razpustila (Tako je! na desnici.), in ni mogla misliti na postavu za ljudske šole v Trstu. Tu se gre le za varstvo slovenskega prebivalstva proti italijanskemu zatiranju, in zato se po mislih Nj. ekscelencije ravno ne mudi.

Ako pa mislijo v Trstu izhajati s staro politično šolsko ustavo, potem ne razumem, čemu nam bo nova državna šolska postava, in zakaj se gospodje z one (leve) strani tako trdovratno upirajo vsaki spremembi, ker po trditvi gospoda poslanca za Leopoldovo in mojega gospoda predgovornika preté v tem slučaju z opozicijo, kakoršne še nismo doživeli v tej zbornici.

Gospóda moja! Velikanski strah imate, da se bi šola podeževala. Vprašam Vas: Kaj družega pa je v Trstu, ker je tam šola popolnoma izročena samovolji mestnega zbora?

Če so torej v Trstu te razmere mogoče s privoljenjem vlade, in se ne pritoži ona (leva) stran visoke zbornice, ki se tako rada imenuje čuvajko državnih koristi, in če se s tem ne škoduje državnim koristim, potem ne vem, zakaj bi šolska avtonomija sploh tudi drugje bila nevarna, kakor so pisala glasila liberalne stranke o Heroldovem predlogu. Sicer pa moram o-

svojih lehkovernih sosedih ter morebiti tudi koga kaj pouči.

— Dragi mi sosed Luka, reče mu s prijaznim nasmehom, želja vaša je gotovo tudi želja nekaterih drugih sosedov naših; da bi pa vsem h kratu to pojasnil, dogovorite se z onimi, kateri bi imeli čas in voljo za to in obiščite me jutri popoldne, ker je ravno božja nedelja, izpijemo čašo dobrega piva. Ničesa nočem tajiti pred svojimi sosedi in prijatelji, a svojega škrata rad pokažem vsem. Hudo se ne utaji, a z dobrim moremo pred Boga in ljudi.

— Z dobrim? — Torej si upani in ni se tu bati ničesar! tako je govoril samemu sebi Luka, odhajaje in zmajaje z glavo, kajti ni se mogel zadosti načuditi Misliborjevi zgovornosti in odkritosti.

(Dalje prih.)

poimniti, da si ne želimo take deželne avtonomije kakor je v Trstu, marveč hočemo najvišje šolsko nadzorstvo, ki naj skrbi, da imajo vsi narodi po vseh deželah po državnih temeljnih postavah zagotovljene pravice, in da večine ne bodo zatirale manjšin. (Tako je! na desnici.) Ako pa visoka naučna uprava more ali hoče to storiti, potem nam ni treba središča za šole.

Obrnimo svoje oči iz Trsta v Gorico. Nedavno je svet iznenadila novica, da je tamošnji deželni šolski svet sklenil, vpeljati nemščino v vseh, tudi enorazrednih ljudskih šolah. (Čujte! na desnici.) Kakor sem že omenil, mi znamo ceniti važnost nemščine in ji hočemo dati toliko prostora, kolikor ne škoduje elementarnemu pouku. Vprašam pa, kateri namen pa more imeti nemščina kot obligaten predmet v ljudskih šolah na Goriškem, kjer je po zadnji štetvi 63 odstotkov Slovencev, 36 odstotkov Italijanov in le 1 odstotek Nemcev? (Čujte! na desnici.) In kako more trpeti visoka naučna uprava, da more le trenotek veljati sklep, ki nasprotuje jasnim besedam državnih postav in državne šolske postave in vsem pravilom zdrave pedagogike? Goriški deželni zbor je tudi soglasno sklenil ugovor proti temu sklepu deželnega šolskega sveta, in gospod naučni minister je rekel v budgetnem odseku, da bo rešil ta ugovor po obstoječih postavah. Pričakujemo, da se bo to zgodilo brez pridržka in stranskih vratic. Opomniti pa moram, da Nj. ekscelencija ne sme tega smatrati kot koncepcijo Slovencev, ker je njegova dolžnost, da razveljavi nepostavne sklepe šolskega oblastva, in ker smo potem zopet tam, kjer smo bili pred tem sklepom. (Tako je! na desnici.)

Kaj naj konečno rečem o šolskih razmerah na Koroškem (Klici na levi: Prav nič! — Ugovori na desnici), kjer visoka naučna uprava še nadalje dopušča zatiranje, ki sem je opisal lansko leto.

Ko je v zadnjem zasedanju koroški deželni zbor obravnaval o zgradbi prisilne delavnice za koroške prisiljence, ki so sedaj v Ljubljani, priporočal je koroški deželni predsednik prisilno delavnico z opomnjo (Čujte! na desnici), da se prisiljenci v ljubljanski prisilnici zato ne bodo poboljšali, ker ni za to sposobno slovansko narečje v tej prisilnici (Veselosť na desnici); na to je opomnil poslanec pl. Hillinger. da nikdo drugi ni kriv poslovenjenju tega zavoda nego gospodujoči sistem, ki uvaja take razmere. Grof Taaffe naj le reče deželnemu predsedniku baronu Winklerju, naj koroški prisiljenci imajo nemški krščanski nauk, kakor zahteva enakopravnost, in gotovo ga bodo imeli v nemškem in ne v nerazumljivem in nepriljubljenem slovenskem jeziku.

Tako telegram v graški „Tagospost“ z dné 18. januarija t. l. Kakor je vodstvo ljubljanske prisilne delavnice obširno razložilo v krajskem deželnem zboru, so te trditve popolnoma neresnične, zato jih je krajski deželni zbor tudi zavrnil po zasluženju.

Toda načelo, na katero se naslanjajo besede koroškega deželnega predsednika in opazka poslanca pl. Hillingerja, je popolnoma resnično. Prisiljenci se ne morejo poučiti in poboljšati, ako se celó v krščanskem jeziku poučujejo v nerazumljivem jeziku. Pa to načelo ne velja le za prisiljence; marveč sploh tudi za otroke, ki se tudi ne morejo poučevati in vzgajati v nerazumljivem jeziku, in če se jim še krščanski nauk razlaga v tujem jeziku. Toda ne gospod koroški deželni predsednik, ne šolska oblastva in tudi ne visoka naučna uprava nočejo priznati tega načela za slovenske otroke.

Koroški deželni predsednik je rekel v koroškem deželnem zboru l. 1883., da bo skrbel, da se bodo slovenski otroci učili v svojem materinem jeziku moliti, brati in pisati. Te lepe besede je koroško slovensko prebivalstvo z veseljem pozdravilo. Ali ostalo je le pri besedah, dejanj ni bilo. Slovenski otroci na Koroškem ne znajo brati v svojem jeziku, še manj pa pisati, ker so na teh šolah nastavljeni učitelji, ki ne znajo jezika šolskih otrok. (Poslanec grof Lažansky: Škandal!) Če pa so učitelji, ki morda čutijo ljubezen in željo za slovenski pouk, gospóda moja, potem že skrbi koroška deželna šolska oblast, da ti učitelji niso nevarni, in premesti jih v nemške kraje, kjer imajo čas premišljevat, kako velika pregreha je ljubezen do naroda. (Poslanec grof Lažansky: To je absolutno gospodarstvo. — Poslanec dr. Steinwender: Toda res ni!) Ako se mi kaj takega očita, morem reči, da vsako stvar dokažem z akti. Koroški otroci pa tudi moliti ne znajo slovenski. (Čujte! na desnici.) Versučitelji se vedno pritožujejo o malih vepelih verouka in kot glavni vzrok imenujejo zanemarjenje materinega jezika, ker se nemščina začne poučevati že v prvem razredu, dočim so se prej v prvih dveh letih učili slovenski. Odtod pride, trdijo veroučitelji, da otroci ne znajo brati katehizma, torej se tudi učiti ne morejo iz njega.

Na to pritožbo odgovoril jim je knezoškofjski ordinarijat — tudi besede iz dotičnega dopisa — naj iščejo pomoči proti nepravilnostim pri šolskih oblastvih, ki bodo gotovo v interesu ljudskega šolstva stvar objektivno presodila. To se je zgodilo v mnogih krajih, katehetje so se obračali do šolskih oblastev, in eden je svoji prošnji priložil še peticojo starišev, da bi prošnjo bolje vtemeljil. Toda od knezoškofjskega ordinarijata ni bilo odgovora, in dotičnega

duhovnika, ki se je predznil izročiti peticojo, tožili so pri ordinarijatu kot narodnega hujskača. (Čujte! Čujte! na desnici. — Poslanec dr. Russ: Ordinarijatu pa ni treba verovati.)

Drugim veroučiteljem so odgovorili s cinično mirnostjo — navedem zopet besede iz aktov: Če otroci ne znajo brati slovenskega jezika, naj se tak jezik vpelja, ki ga znajo brati. (Smeh in čujte! čujtel na desnici.)

Če pa ga razumejo, za to se ne briga deželno šolsko oblastvo. Slovenski otroci, ki so ravno tako dragi svojim starišem, kakor nemški svojim nemškim starišem, in ki so ravno tako veseli in ponos svojih starišev, svet in upanje države ter imajo poklic, postati koristni državljani in trdni stebri države, niso toliko vredni v očeh koroškega deželnega oblastva, kakor nemški prisiljenci (Čujte! Čujte! na desnici), ki morajo biti na deželne stroške v prisilnih delavnicah (Prav dobro! na desnici) in delati koristna dela. (Dobro! Dobro! na desnici. — Poslanec Ghon: To so pretiravanja! — Poslanec grof Lažansky: Bodemo videli!)

To povem po uradnih zapisnikih. Vendar pa pravice moram biti tudi nasproti deželnemu šolskemu oblastvu; da ne bodo rekli, da pretiram, moram tudi dobro o njem povedati.

Deželno šolsko oblastvo je bilo tako milostno, da je katehetom dovolilo privatno poučevati otroke v krščanskem nauku; toda s tem pogojem, da se to ne zgodi v šolskih urah; in da morajo imeti dovoljenje od krajnega šolskega sveta, če hočejo biti v šolskih prostorih. (Čujte! na desnici.)

(Dalje prih.)

Dopisi.

Iz julskih planin, 20. jun. — Gospod urednik! Nekaj časa sem kaj pogosto pisete, tiskate in se trudite le — za najpazljivejšega bralca slovanskega časnikarstva, gospoda državnega pravdnika. Takó ne smé dalje! Kaj je nam Slovencev mari, da sta živel pred 1000 leti sv. brata Ciril in Metod! Kaj nas to briga, če sta pisala slovensko knjige, če sta slovenski učila, naševala in slovenski Boga molila! Kaj je nam to mari, če je papež Klement II. iz sv. cerkve izobčil vse tiste, ki so protivijo slovenskemu bogoslužju, in sramotó slovenski jezik pri službi božji! Kaj nam bodi mari, če je sedanji papež Lev XIII. toli naklonjen nam Slovanom, da se nas pogosto spominja, da je po tisoč letih zopet spomnil in oslavil sv. Cirila in Metoda ter v znaney enciklici „Grande munus“ povelečeval slovensko bogoslužje! — Tociamo za tistimi, ki hočejo osmešiti papeža Leva XIII. svetovno znano encikliko „Grande munus“ in uklanjajmo se Bismarka trolasi pleši. — Kaj nam je nadalje mari, da - li naši bratje v Istri spé ali se budé. Kaj nam pišete vse take reči, da Vas potem pečatijo? Pišite nam rajé, kaj nam je treba v hiši in na polji, kakó naj lovimo miši in podgane, kakó preženemo kurja očesa, kako zatremo ščurke in snamemo piko z jezika! tega tiskovna svoboda ne zavira. Upajmo, da se i nam nebó zjasni!

Čestiti čitatelji. Nikar ne jezite se, če Vam „Soča“ časih ne pride v roke, potrpite. — ker hudi so časi, — časi, ko moramo Slovenci le: plačati in molčati! „Soča“ je jedini naš lokalni list in na nas je, da listu moči ne zmanjka. Toda kaka sramota, da celó odlični možje list v redu sprejemajo, a ga že več let niso plačali. Da, to so bridki glasovi! Kakó naj zahtevamo, da bode list dober, dobro uredovan in morda tudi boljše kup, ako z naročnino po cela leta zaostajamo! Tako nemarno plačevanje listu mnogo škoduje in ga celo lahko pokoplje. Kdor zaostane z naročnino le pol leta, že težje plača, ker svota narase. Torej plađujmo naročnino naprej tudi domači Soči, kakor moramo druge liste plačevati, ako jih hočemo dobivati. Kdor pa ne misli lista plačati, naj ga ne sprejema!

Z dolnjega Krasa. (Odperto pismo Janezu)

„To ni lepo“, pisal mi je moj stari Janez, „da slovenski časopisi javno perejo vmazano perilo svojih ljudi — Slovencev — kaj bodo Laki in Nemci o nas mislili, ki vže tako vsako priliko porabijo, da nas po svatu črnijo.“ Dragi moj Janko! Kaj meniš, da je pri Nemcih in Lahih vse zlato, kar se sveti? Ako bi prehodil nemške in laške vasi, našel bi pri njih še več gnjilega, kakor pri nas. Nemci in Lahi to dobro vedo, zato modri molčijo. Pa to naj nas ne briga, videant ipsi! Mi moramo gledati na-so; pomotati moramo pred svojim pragom; ozdravljati svoje rane! Ako to storimo, bomo Slovenci čist, kreposten narod in ne bomo se bali več ne Nemca, ne Laha, ne — hudica in tudi ne kake židovske „muštačice“.

Veliki diplomat Bismarck ima svojo devizo „Eisen und Schwart“ — železo in meč — in mi Slovenci bi morali imeti enako devizo — le v drugem pomenu. Železo, t. j. železno voljo odpravljati vse, kar dela Slovencev nečast; meč, da preseče nevarno, kužno rano, da celo telo ne pogine. In tako železo, tak meč

morajo imeti in imajo tudi naši časopisi, da režejo in žgejo v svojih predalih rane, ki ne delajo le dotičnim gmotno in duševno škodo, temveč vsem Slovincem nečast. Ta rana je: surovo, neuravno, nočlovoško obnašanje današnje mladine.

Te rane ne pomaga mazati in ozdravljati s „flajštrom“ lepega opomina in s prošnjo. Ker to nič ne izda, okaditi jo je treba, kakor plesnjov sod, s karbolno ali žvepleno kislino dovtipa in ironijo, ali pa jo žgati „mit Eisen und Schwert“, to je: z vso silo današnjega faktorja — časopisa — da takò zver osramotiš in hudobijo zatreš.

Kaj ne, dragi Janko, po obnem mnenju sta v tej zadevi prva faktorja, zdravnik: duhoven in učitelj. Dobro! A jest — Ti kar naravnost povem, v tej zadevi sta duhoven in učitelj zadnji faktor.

Nihče ne more tajiti da duhovščina se ne trudi pridobiti svoje občane ne le trdni veri, temveč tudi lepemu, pravemu krščanskemu življenju. Z povzdignjenimi rokami je nek vikar fanto prosil: Mladost, opusti nemoralni ples! Zaman! Kaj „far“ ukaže, bil je odgovor; pa v 48. urah končala sta dva mladenca svoje mlado življenje. Drugi vikar bi se bil od svojih občanov zarad mladine kmalu po „francozko“ poslovil, ako bi ga ne bila božja previdnost k boljšim ljudem premestila; tretji požira psovke, ki nanj padajo, kakor bolnik naj grenkejši zaviho.

Kaj pa učitelj? Oni so z duhovnom ene misli; tudi oni delujejo v šoli za pravno krščansko vzgojo, pa za to ima šolsko poslopje v O. razbito vrata; din divje zveri in v S. smešne, neopravičene pritombe proti učitelju. Pa dovolj.

„Kaj pa Vaši odličnjaki?“ me baroš, „kake misli so oni?“ Brate! veš kaj je odličnjak? „Da!“ Tedaj Te prosim, ne imenuj nekatere naših ljudij „odličnjakom“, da Te ne bodo tožili zarad razžaljenja časti. Ti naši odličnjaki so pravi nazadnjaki; oni so pravi „illuminati“, ker hodijo okoli z „luminom“ polnim smrdljivega repnega olja, protinavnega in proti-cerkvenega duha ter „električne“ luči pravega liberalizma ne poznajo; „illuminati“ so in razsvitljeni z idejami surovega turškega paša, ki ne dovolijo nižjemu ljudstvu proste volje. Koliko naših počtenih kmetov obžaluje žalostni stan naše mladine, hoče zediniti se z duhovcem in učiteljem, ali izpod kamina turškega paše zagrmí mu: mouči djaur — kuš Sultan! — če ne plačaj, kar si mi dolžan! Svobodo porabijo naši odličnjaki le za-se, da smejo rogati se pod kaminom in lipo cerkvenim govorom in učiteljevemu delovanju, oni pa so „noli me tangere“; svobodo imajo krčmarji, da jim ne treba so držati policijskih ur; svobodo imajo matere, da smejo pozno v noč se svojimi mlekozobimi otroci rajati na brejarjih — češ, to je zdravo za otroke — svoboda ima naša mladina da tuli cele noči do ranega jutra in moti nočni mir. To je prava svoboda! Odpravili so afrikanško črno robstvo, pri nas pa cvete belo robstvo, ki je uklenilo prsto voljo človeško v težke verige in biča, kot nekdo nadzorjati roboce, človeško pravico v obraz. To je prava fraternitè et egalitè!

Tako, vidiš, dragi Janko, je pri nas; težka môra leži na naših pljučah, da ne morejo več prosto dihati; duhoven, učitelj in kmet zdihujemo kot žena na porodu, in veseli bodemo le takrat, ko se porodi otrok pravega človeškega krščanskega življenja in pravega krščanskega liberalizma.

Da se kmalo vidiva! Tvoj, že veš kedo!

Politični razgled.

Ravno ko smo bili poslednji list pripravili za tisk, slišali smo, da je nemški cesar Friderik umrl, zato nismo mogli z gotovostjo več o tem pisati. Ta vest je bila sicer pričakovana, ker je imel Friderik neozdravljivo bolezen (raka) v grlu, a vžalila je vendar vsakega, ki je kaj slišal o blagem cesarju. Že njegova bolezen in operacije, ki jih je moral prestajati, morala so vzbuditi sočutje. Vstrajnost, s katero je on vse to prenašal, je občudovanja vredna; a še bolj občudovanja vredno je, kako je on kljub svoji bolezní tako precej zmojstril in prevladal železnega knjeza Bismarka in pogazil Puttkamerja, ta dva stara, nevgnana lisjaka. Ako bi bil Bog dal njemu živeti, razorožila bi se bila Evropa, ker le Nemčija (Bismark) je oboroženje uročila in zarad nje se vzdržuje. Tega prepričanja je vsa Evropa, zato pa tudi vsi časopisi, celo ruski in francoski jako obžalovalno pišejo o Frideriku. On je vladal še le od 10. dne mara t. l. a vendar se je za današnje hudo zamotane evropske razmere tolikega izkazal, da je vreden slavnega imena v zgodovini. Kazalo se je, da bi bil on rešil Evropo iz sedanjega oboroženega vojaškega ali obsednega stanja. Njegov razglas o zasedu prestola je bil jako miroljuben; ravno nasproten pa je razglas njegovega

28letnega sina, ki je sedaj z imenom Viljem II. stopil na vladarski prestol. Oče Friderik je govoril o miru in spravi, sin pa govori o vojski in hudo rožlja se sabljo, nekako prete in ustrahovaje, po Bismarkovi navadi.

Obširnejših in vseh časnikarskih kombinacij o politiki ne moremo podati, kakor drugi večji listi. O domači politiki nimamo danes nič znamenitega zabilježiti.

Domače in razne vesti.

MATEJ LAZAR,

profesor, je ravno kar umrl — to žalostno vest smo bili izvedeli 15. dne t. m. o 5 uri, ravno ko se je naš poslednji list tiskal, zato je nismo mogli priobčiti. Gospod Lazar je bil jako blag mož. Večina let njegovega službovanja je bil v Gorici na gimnaziji, zato ga je dobro poznala vsa Gorica in vsi deželjani, ki so kaj obiskovali goriške šole. Preteklo jesen je bil zarad starosti vpokojen in od novega leta je predsedoval naši čitalnici. Kako priljubljen je bil, kazal je njegov pogreb, pri katerem je bilo nenavadno mnogo ljudstva toliko; kolikor ga je o najimenitnejših pogrebih. Mrtvaški voz bil je ves z vencí obložen. Čitalnični pevci so mu v cerkvi in pri ločitvi na Katerinijevem trgu peli nagrobnico.

R. I. P.

Novo rubriko pustimo danes prazno, ker so se zdaj nekteri sami zmislili, koliko so nam dolžni; napolnili pa jo bomo zopet v prihodu štivilki s tistimi, ki se še ne bodo spomnili, koliko nam dolžujejo.

Prestolonaslednika na Hrvaškem. Starodavni Zagreb sprejel je 10. t. m. prvič med svoje bele zivog prestolonaslednika Rudolfa in Stefanjo in sicer toli svečano in s tolikim oduševljenjem, da sta bila uverjena lojalnosti bratskega nam naroda k visokej dinastiji. Toda ni naš namen da bi le količkaj opisali ta svečani sprejem; podati hočemo le dva momenta, ki sta jako častna, pomenljiva in pomembna za mili bratski nam narod. — Pri polaganju temeljnega kamena nove vojašnice izpregovoril je prestolonaslednik Rudolf na pozdrav podnačelnika tudi te pomenljive besede: „Od tridesetletne vojske borili so se Hrvati na vseh vojiščih; povsed so se borili hrvatski junaki. Veliko število vojskovodij in častnikov bilo je iz hrvaškega naroda. Stotine in na tisoče hrabrih Hrvatov prelivalo je svojo krv na vseh vojiščih na slavo in čast dinastije.“ — Gotovo so slišali te besede tudi madjaroni; slišal jih je mladi ban Hédevary. Gotovo so jih spekle v dušo! — Hrvatje so se borili l. 1848. za čast in slavo dinastije proti puntarjem madjarskim, katere je popolnem porazila Rusija pri Vilagoži. No zato hotè Madjari zaplesti Avstrijo v boj z Rusijo, a na Hrvate izlivajo svojo jezo ter jih bičajo po svoji volji. — Na univerzi pa je cesarjevič ispregovoril med drugim tudi to: „Dana vam je tukaj prilika, da lepi, stoletja stari kulturni jezik z njegovo bogato književnostjo nje gujete in nadalje popolnujete.“ In pri teh besedah vskipelo je veselje in oduševljenost naroda do vrahunca. In kaj bi ne, saj so slišali iz ust prestolonaslednika, da je jezik hrvaški lep, stoletja star, kulturn in kajževnost njegova bogata. — Slovenci! Razlike med slovenščino in hrvaščino so tako majhne, da je sramota za vsacega olikanega Slovence, ako mu je hrvaščina neumljiva. Učimo se torej hrvaščine in berimo hrvaške knjige in časnike!

Hajdimo v Brda! da pokažemo na meji, za koga nam bijo srca. V poslednjem listu smo objavili, da bodo briska društva obhajala prihodnjo nedeljo 40letnico vladanja Nj. Veličanstve. Priprave kažejo, da bo slavnost jako krasna in veličastna in vdeležba prav mnogobrojna. Mestnih Slovencev, posebno pa udov podpornega društva je prav mnogo namenjenih k slavnosti. — Nekteri so izrazili željo, da bi se skupno peljali kar bi bilo res boljše, nego po vročini hoditi, ker bi ne stalo mnogo. Kdor se hoče skupno peljati, naj se izvoli naznauti v nedeljo do 11. ure, pri čitalničem čuvaji da se najmo vozovi. Odšli bi iz Gorice ob 1. uri.

Veselica v Selu v dan 15. julija bode, ako vsa znamenja ne varajo, lepa in vzvišeni nameri dočestna. Načrt programa je že sestavljen. Slavnostni govor sprejel je g. dr. Anton Gregorič, profesor v semeniški in deželni poslanec. Petje vodil bode g. nadučitelj Rifemberški Poniž. Uverjeni smo, da bode vse svoje spretne moči v to porabil, da bode zahtevam tako slavnosti zadostil. Tudi uloge igri so v jako

spretnih rokah. Pri veselici sodelovala bode veteraraka godba iz Prvačine. Nadejali se je torej krasnega večera.

Odbor opozorujemo tudi še posebno na to, li ne bi bilo primerno, da bi pri tej priliki vse zapornije vipavke doline napravile in podpisale odreso na presvitlega cesarja, katere bi se po posebni deputaciji izročila glavarstvu. Naj se v tem oziru potrebni koraki učinijo!

Škušnja zrelosti na c. k. izobraževališči za učitelje v Gorici pričela se je 18. t. m. dela jo 6 gojenk slovenk in 10 italijank četrtega tečaja in dve zunanji. Ustmene preskušnje prično se 9. julija. Pismoni izdelale so se te le naloge: Iz pedagogike: „Bstvo in sverha ljudske šole in razlika med meščansko in ljudsko šolo.“ — „Načini poučevanja“ — „Zasluge Ivan Felbigerjeve.“ — Iz slovenščine: „Učitelj brez vredne priprave po navadi plevseje in ne be dobre pšenice žel“ — „Obrazba časov in deležnikov“ — Iz nemščine: „Du, Lehrerin, bedenke es wohl, dass du in deiner Schule nicht mit Pech, Thon, Holz und Eisen zu thun hast, sondern mit Kinderherzen, mit dem theuersten Gute der Familie, der Gemeinde, des Staates; bedenke es wohl, dass die Producte, die du erzielst, dem Marke des Lebens, dem Menschen — und Weltwohle angehören!“ — „Consonantenwechsel; Wegfall und Zuthat der Selbstlaute und Mitlaute“ — Iz računstva: $6 \times - 4 y + 3 z = 28$, $4 \times - y - 3 z = 7$, $2 \times - 3 y + 4 z = 18$. — A začne trgovati dne 1. januarja z 8000 gl. kapitala, dne 1. maja pristopi B s 5000 gl. in dne 1. julija C s 6000 gl.; koncem decembra je bilo 1180 gl. 33 kr. dobička. Koliko tega dobička dobi vsak družabnik. — Valjasto deblo s premerom $2 r = 0.5$ m in dolžino $d = 15$ m si misli obtesano na kvadratno bruno; koliko lesa gre v treske? — Iz hrvaščine: „Kolo od srieca u okoli varteci se neprestaje: Tko bi gori, eto é doli, a tko doli, gori ustaje“ — „Kako se diele hrvatski glagoli gledom na oenovo neopredieljenoga vremena? — Mnogo sreče gospodičnam, bodočim učiteljicam!

Tombola bode v Gorici, kakor navadno vsako leto, dne sv. Petra ob 1/2 7. popoldne na Travniku. Prvi dobiček „cinkvina“ je 100, in drugi „Tombola“ 200 gl. Pred in po tomboli svira mestna godba. Listki imajo 10 števil, razdeljenih v 2 vrsti po 5, ter se prodajajo po 20 kr. pri magistratu, loterijah in v kavarnah; na dan tombole pa tudi na Travniku.

Listek si vsak lahko tudi sam napravi iz katerih števil hoče, a mora ga pri magistratu do 12. ure dopoldne 29. t. m. vpisati in vplačati.

To velja! Neki prodajalec v Gorici je še lani imel za svojo prodajo napis na zidu tudi slovenski. Ker pa je bil zamazan, napravil si je tablo, iz bojazni pred mazači slovenskih napisov, samo z laškimi in nemškimi napisom. Vrli narodnjaki vipavske doline so to zapazili in takoj svoje sosedè pregovorili, da niso več hočli k temu prodajalcu kurovati. Gospoda prodajalca je to zganilo, da je kljub mazačem zopet napravil na svojo tablo slovenski napis.

Tako naj bi vsi zvedeni narodnjaki odvrčati svoje sosedè od trgovcev, ki posredno in neposredno podpirajo in vzdržujejo irradento, potem bi bilo kmalu vse drugače.

Kopeli za škrofulozne otroke na Gradu odpro se 2. julija. Istega dne se pripelje iz Dunaja 60, iz Gradca pa 35 otrok v Trst, od koder jih odpeljejo s parobrodom na Grado. Goriški otroci se odpeljejo po navadi, tistega dne ob 5. uri zjutraj.

Trtno uš so menda zasledila v Št. Vidu nad Vipavo. Mnogo škode dela onadaj trti neka gosenica, ki je izlezek gozdnega sukača ali kiseljaka (Sauerwurm).

Poezije našega slavnega pesnika Gregorčiča, II. zvezek, založil je naš rodoljub in prvi bogatin v Trstu, gospod Gorup. Zvezek obsega na 168 straneh 154 pesmi in stane 1 gl., po pošti 5 kr. več; v platno vezan in z zlato obrezo pa 1 gl. 60 kr. in 10 kr. poštnine. Dobiva se le pri knjigovozu Fr. Dežmanu na šempeterskem predmestju v Ljubljani. Naročitve sprejema v Gorici tudi trgovec Likar v semenilicah h. št. 10.

„Slovanski Svet“ izhaja v Narodni tiskarni v Ljubljani 10. in 25. dne vsacega meseca in donuša izvrstne članke ter je sploh tako dobro uredovan, da je za vsacega resnega Slovence najboljši list. On ne maši svojih prostorov z ajdovo slamo, kot jih maši večina drugih listov, ampak imi vse bolj jedernato in doveršeno. Kdor se ne trese zarad treh goldinarjev na leto, naj si ga kar naroči, pa bode videl, da je ta sodba o njem iz prepričanja izrečena. „Slovanski Svet“ bode izmed slovenskih časopisov gotovo kmalu med slovenskim razumništvom najbolj razširjen — ako ni že — če ne zaide na kako stran —.

„Gorske odmeve“ od Volariča in „Slovenske napeve“ II. zvezek, od Kocijančiča dobi od založnikov, kdor se oglasi pri opravištvu Soče in sicer prvo po 70, druge pa po jako znižani cenai, 50 kr.; s pošto 5 kr. več.

Moža v Soči našli so pretekli teden v Stradichah. Po sodbi zdravnikov ima okoli 50 let in je bil že cel mesec v vodi. Na sebi je imel samo črevlje.

Vedna bolezen je v Ljubljani; kože in davica je onda že par let nekaj navadnega, a zdaj se je prikazala še egiptovska očesna bolezen, vnetje oči. Osepnice so tudi v Šempetru na zgornjem Krasu, kjer so v kratkem že trije odrasli umerli na njih.

Nova železnica v Istri. (?) Trgovinski minister dovolil je grofu Waldersteinu, da zgradi novo železnico iz Trsta ob morske obali do Milj (Muggia) v Kopar, Izolo, Piran, Buje, Motovun, Vižinada, Višnjan in Poreč, in od tod bi se spojila pri Sosciu ali pa drugod z državno železnico. Ako se to zgodi, mnogo ljudi ob obrežju bilo bi ob kruh, katerega so si prisluževali s prevažanjem blaga po morji. Toda verovatno ne smemo temu gospodu grofu, da to železnico tudi kedaj zgradi, saj je znano, da je ravno ta grof dobil pred leti dovoljenje že za neko drugo železnico v Istri, a do gradnje ni prišla. Kaj, ko bi tudi ta načrt zaspal?

Koliko smo dolžni? Po izveštji komisije za nadgledovanje državnih dolgov naše države nad štiri milijarde gold.; natančno: 4004; 465.000.000 goldinarjev. To je strašna svota, ki ne bo nikoli plačana. Tudi ni čudo, če smo tako globoko zalezli v dolgove. Poglejmo le, za koliko smo se zadolžili v poslednjih letih: l. 1878. zadolžili smo se za 23 1/2 mil., l. 1879. za 78 1/2 mil. (zaradi Bosne), 1880. za 25 mil., 1881. za 53 1/2 mil., 1882. za 37 1/2 mil., 1883. le za 28 mil., 1884. pa za 70 1/2 mil., 1885. zopet le za 15 1/4 mil., l. 1886. pa samo za 8 3/4 mil., l. 1887. pa že zopet za 27 1/2 mil. gold. To je v teh letih za 338 1/2 mil., ali povprečno 33 3/4 mil. gold. na leto. Toda jenjali še nismo delati dolgov; še le smo se naučile; in delali jih bomo toliko časa, dokler nam bodo hoteli posojati, toliko časa namreč bo vladala politika nad gospodarstvom.

Koliko pokadimo pri nas. Lanskega leta popuhali smo v zrak 77.265.872 gl. — lep denar! Na mesec pokadimo 6.387.145 gl. na dan 209.988 gl. na uro 8.749 gl. Če bi mi v Avstriji 20 let nič ne kadili, prihranili bi si toliko, da bi vsakemu človeku darovali po tolarju, ker prihranili bi si okoli 1500 milijonov goldinarjev — brez obresti. In ta škodljiva navada zmeraj bolj raste. Potem pa tožimo o slabih časih in se spominjamo onih, ko nismo še poznali tobaka, kave, finih oblek, žepnih ur in drugih prej neznanih potreb. — Toda kakor je videti, hočemo nas po sili odvaditi tolikemu kajenju, ker so smodkam zvečkali cene. — Mnogi se rote, da ne bodo več kadili, kar bi bilo gotovo pametno, a ne moremo jim verovati.

Ruske gledališčne predstave v Pragi — zabranjene. Rusko gledališčno društvo v Varšavi pod vodstvom P. Varlanova želelo je nastopiti tudi v zlati Pragi v „Narodnem divadlu“ (Narodnem gledališču), toda čujmo! — vodstvo gledališča mu nastopa ni dovolilo. Zakaj ne? Zato, ker imajo pri gledališču besedo Staročehi, katerim je vladno hlapčevstvo na srce priraslo. — Ruska opera poje se v Berlinu in Parizu; le v slovanski Pragi ne sme se slišati ruska beseda; sicer postane tudi „Narodni divadlo“ dom — pauslavizma. Čudimo se torej vodstvu tega gledališča, katerega je narod sezidal z iskrenim rodoljubjem svojim. In ravno ob istem času je sklenilo to vodstvo pogodbo z madarskim opernim pevcom Perettim — pa saj so se tudi Staročehi v ljubezni objemali z „baratom-i“; Arpadovimi potomci, katerim so za časa tokajca prodali in pozabili sobrate — Slovake. Ravno tako prepovedovala je policija ruske predstave v „Théâtre Varieté“ — in temu se tako ne čudimo, saj so bili nekotji hrvaški časniki v Dalmaciji konfiskovani jedino radi tega, ker so objavili prodajo ruskih slovnice — medtem ko drugod takih oglasov kar mrgoli in ko vsi nemški in avstrijski častniki, kupci in obrtniki kupujejo obširne slovnice ruske ter si naročajo instruktorjev. Tudi to je znamenje časa ali zmešnjave — katerega se pa bode spominjala zgodovina le ostro in pikre obsoja. Vladni in napol vladni listi pa pejo slavo — Staročehom, — po rugi strani pa pošljejo narodu češkemu na „njenege deželne šolskega nadzornika Kotsmicha, ki bode učil Staročeha pameti, a gladil pot Mladočehom za bodočo državnozbornsko volitve. R.

Novo vojašnico topničarjev pri mestu poleg ceste v Mirno, koje podjetnik je bil naš rojak, gospod Hmeljak Franc, blagoslovili so v četrtek ob 10. predpoludne prav slovesno. Nazoče je bilo mnogo odlične gospode: mestno starešinstvo, častniki, vojniki in konji; vojašnica je bila se zastavami okrašena; sredi dvoriša pa je bil oltar, pri katerem je vojaški duhoven bral sveto mašv. — Vojašnici so dali ime: Franc Josipa I.

Književno naznanilo „Pedagogičkega društva.“ Ravnokar je izšel II. „Pedagogički letnik“ s sledečo vsebino: 1. Fr. Gabršek, „Ob-

činc ukoslovje“; 2. J. Ravnikar, „Zgodovina slovenskega ljudskega šolstva“; 3. J. B. Ošolskih stavbah“, z 22 podobami; 4. Tone Brezovnik, „Namen, ureditev in poraba šolskih knjižnic“; 5. Gos. Bezlaj, „Navod za risanje strojev“, z 28 podobami; 6. J. L. „Pogled na pedagogičsko polje l. 1887“; 7. F. B. „Šolstvo na Štajerskem v šolskem letu 1886-87.“; 8. J. L. „Ob učilih“; 9. Poročilo o prvi slovenski stalni učilski razstavi „Pedagogičkega društva“ v Krškem; 10. Fr. Gabršek „Poročilo o društvenem delovanju v preteklem društvenem letu“; 11. Dodatek in 12. Vabilo. Izbrani tvarina sama priporoča že knjigo, ki obsega 227 strani ter velja za neupe 1 gl. 40 kr. vezana v platno 40 kr. v pol platno 30 kr. dražje; po pošti še 5 kr. več. — Naroča se pri odbovi „Pedagogičkega društva“ v Krškem. v R. Miličovi tiskarni v Ljubljani, pa tudi pri vsaki drugi knjigarani. — Vistih založbah se dobé tudi še sledeče knjige: „Pedagogičkega društva“: 1. Pedagogički letnik, 1. leto, 1887, po 1 gl. 40 kr.; 2. F. Gabršek, „Občno vzgojeslovje“, po 80 kr.; 3. G. Bazlaj, „Pouk o črtežih, II del, po 30 kr.; 4. Fr. Gabršek, „Občno ukoslovje po 80 kr. Slovenski učitelji! Sezite pridno po teh knjigah pa vabite tudi občinstvo k naročbi in k pristopu edinega tega prekristnega slovenskega pedagogičko-literarnega društva. Od izdatne podpore je zavisen vos napredek in nadaljno uspešno delovanje „Pedagogičkega društva“, katero si prizadeva po-peti se na stališče „Hrvatskega pedagogičko-književnega sbornika“!

Koliko je vseh Nemcev na svetu. Po Bismarckovi štetvi živi 60 mil. Nemcev na vsem svetu. V združenem nemškem cesarstvu jih je 44 milijonov, (vseh prebivalcev je tam 473 1/4 mil.); v Avstro-Ogerskeji jih je le 10 mil., v Švici 2 mil., v Luksemburgu 200.000, v Rusiji 156.000, a v Ameriki in kakor Čiganov po vsem svetu raztrešenih je 3 1/2 mil. „Krom. Noviny“ pristavljajo, da si je nenasitni nemški želodec privoščil 60.000 Čehov v pruskej Šleziji, požrl še drugih Slovanov, a pri štetji Nemcev ni prenatanečen. — Toda upati že smemo bodočnosti, da se sto milijonovi narod slovanski bodo znal braniti germanstvu ki vedno steza svoje roke po slovanskem svetu. Nemci so bili srečni, da so se oklonili jednega književnega jezika, dasi se njih posamezna narečja bolj ločijo nego slovensčina in ruščina. Slovenec se z Rusom lažje sporazume, nego koroški Mihelj s kakim Prusom in če govorimo s katerim koli kmetom iz raznih nemških pokraju, ne zgovorimo se z njim z najlepšo Götthejevo nemščino. Nesreča je hotela, da smo Slovani začeli vsak svoje narečje pisati, mesto da bi si bili vsprejeli cirilometodijski jezik, katerega bi vlikali do višje stopnje, kakor se Nemei svoje saško narečje.

Javna zahvala.

Naj prisrčnejšo zahvalo javljamo vsem onim preblagim, kateri so med boleznijo in o smrti našega predragega soproga, oziroma očeta

MATEJA LAZAR-JA

na razne načine razodeli svoje sožalje ter poveljavši njegov pogreb s prelepim petjem, s krasnimi vencji, z ogromno deležbo kolikor mogče olajšali nam nelzmerno bôl, prizadeto po nenadomestni zgubi naše edine podpore. Bog tisočkrat plati vsem!

V GORICI, 19. junija 1888.

Zapuščena družina.

Št. 360.

Razpis dražbe.

Po sklepu c. k. pomnoženega okrajnega šolskega sveta zidala se bode šolska hiša v Dol. Tribuši.

Preudarjeno je za to delo 1352 gl 85 kr stroškov in se odda dne

28. junija t. l. ob 11. uri predpoludne

po dražbi pri podpisnem uradu.

Dotični načrt, preudarek in pogoji so razpoloženi v tukajšnji uradnji do dneva dražbe.

C. k. okrajni šolski svet v Tolminu, dne 2. junija 1888.

IVAN CESCOTTI

DROGÈR

si šteje v čast opozoriti tukajšnje slavno občinstvo, da je odprl

DROGERIJO

V GORICI

pred škofijo (Via dell'Arcivescovado) št. 3

z bogato i popolno zalogo drog, zdravilnih trav, olj, spiritov, barv mletih na olji in suhih, barvarskih potrebščin, kemijskih priprav, vsakovrstnih firnežev, čopičev in gob na veliko izbiro, krtač, zamaškov. Portlandskega cementa in hidravličnega žapna. —

Zgoraj imenovana firma sprejema naročila na debelo in na drobno, jamči dobroto naročenih stvari, najnižje cene in natančno izvršitev sprejetih naročil. —

P. n.

Vsem v našej pokrajini, ki so dozdej tako mnogobrojno pri meni kupovali in naročevali knjige in pisarniške potrebščine, izrekam presereno zahvalo.

Ob enem pa naznanjam, da sem sled ugodnejših pogodb s tovarnami cene papirja, tinte in vseh za šolo in uradnijo potrebnih reči znižal. Zarad tega upam, da bodo čestito občinstvo v prihodnje še mnogobrojnejše hodilo k meni kupovati in da se re bo pustilo pregovoriti in slepiti onim krošnjarjem (havzirarjem), ki zahajajo po hišah in na deželo svojo robo ponujati ter se širokoustijo, da imajo tovarno, da lahko ceneje dajo, nego drugi trgovci, v resnici pa imajo le tovarniške izvrške, katere vsiljujejo skoraj po tisti ceni, kot jo dobro blago, da si tako pride za svojo potnino in še dober zaslužek, brez katerega ne upajo v mestu svoje kupčije vzdrževati.

Izgleda papirja pošljem na vprašanje brezplačno in poštine prosto.

Z odličnim spoštovanjem

J. Pallik

trgovec v Gorici.

GLASOVIR,

dobrega in stanovitega glasu, srednje cene, jo na podaj. Kdor hoče več o njem izvedeti in si ga ogledati, izvoli naj se oglašiti pri opravništvu „Soče“, v semenških ulicah, h. št. 10.

„Slavija“

vzajemno zavarovalna banka v Pragi.

Čast nam je naznanjati, da smo vrhni zastop za pokneženc mejno grofijo Goriško in Gradiško izročili gospodu

Josip-u Valenčič-u
v Gorici

in da je naša pisarna od 15 t. m. naprej v ulicah S. Chiara št. 8. blizu gimnazije.

Glavni zastop vzajemno zavarovalne banke „Slavije“ v Ljubljani.

Stanovanje

nasproti „Rudolfiniju“ se da v najem s 1. avgustom. Več o tem pove opravništvo Soče.